مارف عومەر گۆ "شاعیرێک ووەو ئاسۆ".. .سوهێب فاروق

کەم کەس هەیە ئەو دۆخە تایبەتەی "هەمنی موکریانی" نەبیستبێت،"من بەرەو ئاسۆ بەرەو ڕووناکی باڵم گرتووە، چۆن بەرەو تاریکی دەخشەم پاڵ وە شەیتانە دەدەم".. "مارف عومەر گۆ" شاعیرێک هەمیشە ووەو ئاسۆ دیوانی، هەمیشە لە دۆکانیدا دەبینیت پشت لە شەیتان و ووە لە جوانی پشت لە نائومێدی و ووە لە ئومێد سەردەمانێک کە ئەو تیایدا دەست دەداتە شیعر و دەکەوێتە زیندان، دەخۆکە کە مرۆڤ کەمتر توانای بەرگەگرتن و نەدۆانی هەیە، وەلێ ئەم بە پێچوانەی ئاستەکانیشەوە دۆوات و ناشوستێت و بەردەوام دەبەت و گۆ دەگرێت و بەر دەگرێت، هەزەکی سەیر جووڵەیەکی ماندوونەناسانە، بزوێنەرێک، جۆرێک یاخیگەرێتی لە شیعری مارف عومەر گۆدا، هەیە هەمیشە چاوی هیوایە دائەگیرسێ هەمیشە لووتکە ئەبینێ، هەمیشە ئاستەرە ئەدوێنێ، هەمیشە دەرگایەک هەیە، ئاگەر داخراویش بێت سەرنج بەدەنە ناوونیشانی دیوانەکانی(هەلانەی نغرۆ) و (خەری زیندان)و (شایەکی نهێنی) و (شکۆی باڵگرتوو) یانە ئەمەو باڵم هەمیشە هەلانەیەک هەیە بۆ بگۆێتەوە، کەرچی نغرۆیە، خەرێک هەیە لەزیندانیشدا، شایەک هەر هەیە گەرچی نهێنییش بێت، شکۆیەک شک ئەبات گەر باڵیشی گرتبێتەوە، ئەم هەزە ئەم جارە لە "خەبوون" و "ئونەبوون"، شۆ ئەبێتەوە بە نەو دۆخە بەردەی شیعرەکانیش دواتر بۆک نموونە دەهێنمەوە.

وەختێک لە ساڵی ١٩٨٢ بەعس دەیگرێت و لە ئەمنی عامەی بەغدا زیندانیی ئەکەن، ئەشکەنجە و ئازارێکی زۆری ئەدەن تا ڕادەی مەرگ ئەیبەن، شیعری بەستەی نەبەز.. "من ئەو دیلەم لە زیندانی تاریکا"ی گۆران و چەند کتێب و ژیانناماەیەک هەزی بەرگەگرتن و وربەرزیی زیاتری ئەدەنە ئەم دۆخە وا ئەکات، هەمان دۆخی زیندان بکاتەوە بە شیعر و بە فۆرم و سەبکی خۆی و ئەم دۆخە بیان بکاتە ئەم هەزە بکاتە دەرکەوتەیەکی زمانی و بیداتەوە بە بەردەنگی خۆی، سەرنج بدەنە شیعری"لاپۆڵەیەک لە پەیامی زیندانییەک" پڕ لە ڕەهەندی سایکۆلۆژی و سۆسیۆلۆژی و زمانەوانی کە دەتوانێت بە وردی دۆخی دەروونیی کوردەکی شاعیری زیندانی بیان بکات، کە چۆن ڕووبەووی مەرگ ئەبێتەوە، چۆن شیعر لەدایک ئەبێت، چۆن هیوا لە تاریکییەکی وەهادا چرۆ ئەکات، سەرنج بدەن چۆن ڕووەو ئاسۆ دەڕوانێت، سەرنج

بدن لە کپلەیەکی دەقەکەدا دەڵێت:

"لە پەتاو
بە دیواری ژوور سەرماوە پەدەکەنە
کەلەپچەکەم بە دیواری زیندانەوە وا کلیل بوو
رچی بکەم دەستم ناگاتە ئەو تیشکی خۆر،
لە پەتاو
هیوا و خۆزگە و ئاواتمی پەوە دیارە
نەخشەی هەموو وەاتمی پەوە دیارە.
لەوانەیە لە بارەی ئەدەبی بەرگری و زیندانەوە زۆرتر بزانێت کورد وەک نموونە بە ئەو جۆرە ئەدەبە، شیعری بەندیخانەکەی "قانع" و شیعری "بەستەی نەبەز"ی "گۆران" و لە ئەدەبی نوێشدا زۆرتر شیعرەکانی "شەهید مەلاعەلی" وەک نموونە بهێننەوە، لە کاتێکدا لەپاڵ ئەم نموونەگەلەشدا شیعری "لاپەڕەیەک لە پەیامی زیندانییەک" نموونەیەکی هەربابا و بەوێنەی ئەدەبیاتی زیندانە.
"نۆکیا"
دنیا جەنجاڵی هەزار ئاهەنگی شین و شەپۆر
نۆکیایتە بەر قوپی گریانی
چرایەک هەڵکە بە سەفەری شەو
نۆکیایتە بەر ئەستەمی ڕەگەی سەرکەندەکانی
لە دووریانی پێش خەرهەڵاتا
دەزانم کام ڕێ بە ناو دە دەچێ
ڕەگومکە نۆکیای لە مەبەستی گەش
نەوەک هاواری پاشگەزبوونەوەم زوو بێتە سەر ڕێ.

بە سەرنجدان لەو تێکستە، تێدەگەین کەی پرسەکە گوتنەکە کە دەیووت "پاڵ وە شێتانەوە نەدەین" نۆکیا.. ناوونیشانی شیعرەکەیە، نۆکیایتە بەر قوپی گریان جۆرێک لە درکەیە لە بەرانبەر سیفەتی کەووزانەوە و زەلیلیی مرۆڤ داینەواو، لە بەرانبەردا بەدیلێک دەدەزێتەوە، دەڵێت چرایەک هەڵکە بە سەفەری شەو، بە ئاوەی "نۆکیایتە بەر ئەستەمی ڕەگەی سەرکەندەکان"، ئەستەمی ڕەگەی سەرکەندەکان درکەیە، ئەیووب بێت مەحاڵ مەناسە، هەر لە شیعرەکەدا بەر دوو دێڕ دەکەوین کە تەواو دەبنە شادەڕ، کە گوتنەکە تیایاندا بەتەواوی دەمێنێت ئەوانیش:

١- دەزانم کام ڕێ بە ناو دە دەچێت.
٢-ڕەگومکە نۆکیای لە مەبەستی گەش.
دەزانێت ئەو ڕێیەی بە ناو دە دەچێت کامەیە، لووتکەی ڕەشنبوونەوە

و خ بوونە، تر پکی تکردنەوەی ئەوی تر، دژینەوەی ژیانی دە ئامانج پیرۆزکەیە، مەحاڵە مرۆڤ بتوانێ ژیانی دە بدژێتەوە و ونی بکات، ئەو پەیمان ئەبەتەت من ژیانەکەم دژیوەتەوە ووەو ئاسە ووەو دە هەنگاو ئەنەم ئەوەش نەکەن پشت بکەنە ئاسە و ووە بکەنە شەیتان فرێز"مەبەستی گەش" کتومت ئەوەیە کە دەبەت ژیانگومکەی لێ مەکەن.
ئەم "ووەوئاسەچوونە" لە سروشتیشدا دەق دەگرێت، سروشتیش لای شاعیر بەرەو ووناکی دەڕوات سەرنج بدەن لەم شیعرەدا لەپاڵ پەشمەرگەدا " زەمین، شاخ، چەم، ئاو، بوار، بەردەباز"
چەن ادەچەنن چەن ئەوانیش ووەو ئاسە دەڕوانن، وەک بەشی دەبنە شاعیر و شەشگەڵ و مرۆڤ و ەشن دەبنەوە.

"بەگژاچوونەوە"
دوژمن سمی هەنایە سەر خاکی شیرین
زەمین لەرزی
دە اچەنی
پەشمەرگە بوو بە ئاگری تووڵەیی و قین
دوژمن سمی هەنایە سەر بەردی چیا
شاخ تووڵە بوو
چەم تووڵە بوو
وشک هەگەا، دار و درەخت، گوڵ و گیا.
دوژمن سمی هەنایە سەر جگەلە و چەم
ئاو سەرشەت بوو
بوار ون بوو
بەردەبازەک نەما لەبەر چەکمەی ستەم.
ئەم هەزی اچەنین و خەبەدەستەوەنەدانە، هاوتای ژیانی شاعیرە گوتنی شیعری و واقیعی ژیانی شاعیر یەک شتن و پارادەکسەک لە ئارادا نییە، یانە ەک دەخە ناوەکییەکەی شاعیر کە دەرکەوت دەکات هەزکی دەداتە هەم دەیکاتە شاعیر هەم دەیکاتە مرۆڤک ئەوەی کە پشت دەکاتە تاریکی و شەیتان و ووە دەکاتە ئاسە، تەنانەت ئەگەر بە مەرگی خەیشی پەشوازی لە بکرەت گوڵی لێ نییە، چوون بەتەمایە بگاتە ئاسە و حەقیقەتەک ەشن بکاتەوە.
"سەنەکردن"
شیعری ساوای چەند سااەی من
نە سە لە مەرگ دەکاتەوە
نە حەپەحەپی ناحەزان
شیعری ساوای چەند سااەی من
هەر پە دەگرێ

تف دەکاتە چاوی دوژمن.

گەرچی بەشێ زۆرەکەی خوێنەری کورد زیاتر هەندێ لیریکییەکەی شیعری "مارف گوڤەندی" لێ بەرچاو بوو، بە هەی ئەوەی کە شیعرگەلی وەک "هەوار" کە بە گوێستانی ڕەح ناسراو "عەدنان کەریم" کردوویەتییە گۆرانی و شیعرەکانی "بەفر" لای ئەمەل سەعید کوردە و "شایی" لای خالید ڕەشید و "باخی دڵ" لای پەیمان عومەر و "شنە" لای ئاڤان جەمال و چەند شیعری تر، وەڵێ دیوانەکەکراوەکەی شاعیر پەیەتی ئەزموون و تاقیکردنەوەی شیعریی جەراوجەر و هەندی نەبینراو بەو هیوایەی بەردەنگی کورد ڕەخنەی کوردی بگەنە ئەمپەڕ و ئۆپەڕە و قووڵاییەکانی شیعری مارف عومەرگوڵ.

"..سوهەیب فاروق"